

Protokoll rörande avstyckning av soldattorpet nr 399 till fastigheterna Västerplana nr 3 Storegården, Västerplana nr 11 Per Törneshgården och Västerplana nr 18 Backen i Västerplana socken av Skaraborgs län

1 §.

År 1935 den 19 augusti inställde sig å förrättningsstället Västerplana Skattegården undertecknad extra lantmätare och tillstädeskommo därvid Wiktor Johansson, ägare till 1/3 mtl Västerplana Storegården 3:4 enligt den 15 januari 1901 under § 1 meddelad lagfart och dessutom soldattorpet nr 399, om vars avstyckande nu var fråga, kamrer Nils Lindh, enligt fullmakt och registreringsbevis –ver. Nr 1 och 2 ombud för Skånska cementaktiebolaget, ägare till bl.a. ¼ mtl Västerplana Backen 18:1, Hilmer Gustavsson, ägare till 1/8 mtl Västerplana Per Törneshgården 11::4, enligt ett ännu ej lagfaret auktionsprotokoll den 10 december 1930.

2 §

Ansökningen om förrättningen upplästes och bilades protokollet. Se bilaga A.

3 §

Antecknades, att anledning till jäv mot förrättningsmannen icke förekom samt att biträde av gode män icke ansågs erforderligt.

4 §

Företeddes:

- 1) av distriktslantmätare O. Söderpalm verkställd utredning rörande äganderätten till soldattorpet. Se bilaga B.
- 2) 2) av undertecknad lantmätare anskaffat utdrag av karta till den 23 juni 1852 fastställt laga skifte å Västerplana by,
- 3) Köpekontrakt, varigenom Viktor Johansson inköpt soldattorpet. Se bilaga c.
- 4) 4Jorderegisterutdrag

5 §

Sakägarna upplyste, att avstyckningen borde avse avstyckande av det till förenämnda fastigheter hörande torpet nr 399 med i köpekontraktet angivna andelar i den för soldattorpen gemensamma betesmarken och övriga till soldattorpen enskilt hörande samfalligheter. Då det emellertid var oklart, vad som enskilt tillhörde soldattorpet och vad som gemensamt tillhörde detta och övriga torp, bestämde sakägarna och lantmätaren att torpen först skulle uppmätas och skulle vidare lantmätaren i länets lantmäterikontor verkställa undersökning rörande gränserna för detsamma och i övrigt den undersökning, som vore erforderlig, innan tillstånd till avstyckningen meddelades.

Detta protokoll skulle justeras den 21 och skulle till nästa sammanträde sakägarna kallas genom brev.

Västerplana den 19 augusti 1935

På tjänsten vägnar:

Gösta Bonde

Extra lantmätare

Uppläst och justerat, den 21 augusti 1935.

J.W Johansson

Einar Lindh

Hilmer Gustavsson

6 §

År 1936 den 26 maj inställde sig ånyo till förrättningsstället undertecknad extra lantmätare och tillstädeskommo efter kungörelse och kallelser följande sakägare: Wiktor Johansson, kamrer Nils Lindh, kyrkoherde I Fogelqvist, enligt förordnade – ver.nr. 3 – Aron Blomberg, ägare till Västerplana Olofsgården 12:2 enligt lagfart den 6 april 1908, § 112.

7 §

Då vid förrättningen även skulle verkställas gränsbestämning, hade kungörelse om förrättningen blivit uppläst i Medelplana kyrka den 10 maj – ver.nr 4 – vid gemensam gudstjänst med Västerplana församling och hade kungörelsen dessutom varit anslagen å offentlig plats inom socken. Särskild kallelse hade jämlikt bestämmelserna i 7 kap. 1 § jorddelningslagen tillställts Viktor Johansson, i egenskap av delägare av byns samfälligheter och dessutom stiftsnämnden..

8 §

Jäv mot lantmätaren förekom ej och biträde av gode män ansågs icke erforderligt.

9 §

Sedan förra sammanträde hade lantmätaren verkställt den då beslutade utredningen. Vid denna hade det visat sig, att inom gränserna för soldattorpet nr 399 voro belägna delar av den för alla fyra byns soldattorp gemensamma betesmarken. Gränserna mellan soldattorpet och betesmarken voro så oregelbundna, att laga skifte verkställes av betesmarken. Vid detta laga skifte, som omfattat även betesmarken i den s.k. Rydsmarken, hade soldattorpet nr 399 erhållit all den inom eller intill sina hemägor belägna för soldattorpen gemensamma marken. I samband med skiftet hade verkställts ägoutbyte, så att torpet nr 399 avstått den del av sina ägor, som voro belägna norr om bygatan till den samfälliga smedsplatsen. Laga skiftet hade avslutats först denna dag och följaktligen ännu icke blivit fastställt. Sakägarna anhöllo, at avstyckningen skulle verkställas utan hinder av att skiftet icke fastställts.

10 §

Sakägarna bestämde, att avstyckningen skulle verkställas i enlighet med köpekontraktets bestämmelser, d.v.s. att densamma skulle omfatta soldattorpet nr 399. Till detsamma skulle höra rätt att använda de för Västerplana by samfälliga vägar, varintill torpet gränsar. I övrigt skulle med detsamma icke följa andel i eller rätt till mar, som vid skiftesförrättningar, som berört styckningsfastigheterna avsatts för samfällt behov, i ägor, som eljest äro gemensamma för styckningsfastigheterna och andra fastigheter eller i de särskilda rättigheter och andra fastigheter eller i den särskilda rättigheter och förmåner, som tillkomma densamma.

11 §

Förrättningsmannen avkunnade följande:
Utlåtande.

Då den begärda avstyckningen är av sådan art, varom omförmåles i 19 kap. 26 § jorddelningslagen, och då intet hinder förefinnes mot densamma, prövar förrättningsmannen skäligt meddela tillstånd till avstyckningen.

12 §

Utlåtandet behövde icke underställas ägodelningsrättens prövning.

13 §

Det område, som soldattorpet erhållit vid det denna dag avslutade laga skiftet, var beläget i torpets nordvästra hörn. Gränserna mellan detta område och angränsande samfällda vägar voro klara och ostridiga. Övriga gränser mellan soldattorpet å ena sidan och dels de för Västerplana by samfällda vägarna och dels fastigheten Västerplana Olofsgården 12:2 å andra sidan hade tillstädeskommit som skifteslinjer vid 1852 års laga skifte å Västerplana by. På marken utgjordes de av stenmurar eller gårdesgårdar och visade hävden god överensstämmelse med kartan. Sakägarna godkände hävden och eftersom gränslinjerna redan blivit utstakade och kartlagda ingingo sakägarna om gränsen mellan det nu avstyckade soldattorpet och Västerplana Olofsgården 12:2 Förening. Se bilaga C.

Sakägarna godkände även gränserna mellan torpet och de samfällda vägarna, men för att undvika onödiga avbrott med förrättningen för godkännande av denna förening avkunnade rörande dessa gränser förrättningsmannen följande:

Beslut

Gränserna mellan å ena sidan den vid denna förrättning avstyckade soldattorpet nr 399 och å andra sidan de väster och nordost om detsamma belägna för Västerplana by samfällda vägarna skall hava den sträckning, som nu utstakats och utmärkts å marken och upptagits å vid förrättningen upprättad karta.

14 §

Som tidigare nämnts har karta över avstyckningsområdet redan upprättats. Denna är gjord i skala 1:2000 och omfattar endast vad som enligt 19 kap. 19 § jorddelningslagen är nödvändigt.

15 §

Arealuträkningen hade också verkställt och avstyckningsbeskrivning tecknats å kartan.

16 §

Att emottaga och förvara avskrift av handlingar och kopia av karta utsågo sakägarna Viktor Johansson, Skattegården.

17 §

Här skulle antecknas, att vid förrättningen dagarvoden komma att debiteras för följande dagar : den 19 augusti och den 12 september 1935, den 18 april samt 13, 20 och 26 maj, användna till sammanträden, upprättande av protokoll, beskrivningar, utredning och undersökningar.

18 §

Kostnaderna för förrättningen skola betalas av stamfastigheternas ägare, men förskottas enligt åtagande av Skånska cementaktiebolaget.

19 §

Wiktor Johansson anhöll, att soldattorpet skulle benämnas Åtorp, vilket enligt uppgift var ett av ålder bestående namn.

20 §

Avstyckningsförrättningen förklarades avslutad med tillkännagivande, att avskrift av handlingarna inom femton dagar skulle tillställas vederbörande samt att den, som vore missnöjd med under förrättningen meddelat beslut eller vidtagen åtgärd, ägde att däremot fullfölja tala genom besvär, som skulle ställas till Kinnefjärdings, Kinne och Kållands härads ägodelningsrätt och ingivas eller på den klagades eget äventyr med posten insända till ägodelningsdomaren så tidigt att de inom trettio dagar härefter komma honom tillhanda.

Västerplana den 26 maj 1936

På tjänstens vägnar:

Gösta Bonde

Extra lantmätare

Uppläst och justerat, som ovan

Nils Lind J. W. Johansson I.G. Fogelqvist Aron Blomberg

Bilaga A

Till Distriktslantmätaren i Lidköpings distrikt

Undertecknade anhålla om avstyckning från hemmanen Västerplana nr 3, Per Törnesgården nr 11 och Västerplana Backen nr 18 i Västerplana socken av det till dessa hemman hörande soldattorpet.

Hellekis den 24 april 1933

Wilh. Klingspor
För
2/3 mtl Västerplana storegården nr 3

Wiktor Johanson
för
1/3 mtl Västerplana Storgården nr 3
Törnesgården
Edvard Hamilton
För
1/8 mtl Västerplana Per Törnesgården
nr 11

Skånska Cementbolaget
N. Danielsen
för
1/4 mtl Västerplana Backen nr 18

Hilmer Gustafsson
för
1/8 mtl Västerplana Per
nr 11

Uppdrages åt extra lantmätaren Gösta Bonde
Dunge, Källby den 14 juni 1935
O.Söderpalm

Bilaga B

Utredning av Soldattorpen i Västerplana by

I Västerplana by finnes fyra soldattorp, nämligen till rotarna nr 399, 412, 413, 414 vid Skaraborgs regemente.

I roten nr 399 deltaga enligt jordeboken följande hemman:

Västerplan Storegården nr 3 för 1 mtl till 23/50, utrote

Västerplana Per Törnesgården nr 11 för $\frac{1}{2}$, till 9/50, utrote,

Västerplana Backen nr 18, för $\frac{1}{4}$ mtl till 1/10, utrote.

Stamroten ligger i Sils socken och är Sil Ågorden nr 10, som deltagar i roten för $\frac{1}{2}$ mtl med 13/50.

I roten nr 412 deltaga följande hemman:

Västerplana Skattegården nr 1 för 1 mtl till 2/5, stamroten

Västerplana Stommen nr 6 för 1 mtl till 19/50, utrote,

Västerplana Sigfridsgården nr 5 för $\frac{1}{4}$ mtl till 3/25, utrote,

Dessutom Bulltorp Lilla nr 13 i Medelplana socken för $\frac{1}{4}$ mtl till 1/10, utrote.

I roten 413 deltaga:

.....
Byns fyra soldattorp äro vid laga skiftet som fastställdes den 23 juni 1852 utlagda under litt. Q. Torpens inägor äro på kartan åtskilda genom skifteslinjer och betecknade, nr 413, med a, nr 412 med b, nr 414 med c och nr 399 med d. Särskild areal och uppskattning uppgives för varje torp. Torpen torde kunna anses till sina inägor vara lagligen åtskilda genom laga skiftet. Betsmarken är deremot gemensamt. Den består dels av fyra ägofigurer intill soldattorpens hemskifte och hustomter dels av ett skifte i Rydsmarken vid gränsen mot Österplana socken.

Varje torp har erhållit inägor till alldeles samma uppskattningsinnehåll, som det hade före skiftet enligt hävdeförteckningen. Vilka hemman, som tillsläppt denna jord, framgår icke omedelbart av handlingarna. Uppenbart art emellertid, att de hemman, som icke tillhöra Västerplana skifteslag och icke haft några ägor inom detta, icke kunna släppa till jord och följaktligen icke heller ha del i soldattorpen. Det var visserligen regel, att soldattorpet skulle ligga på stamroten, men undantagen från denna regel äro icke sällsynta ofta nog har rorpet tagits av gemensam mark till stamroten och utrotarna, ibland har det kommit att ligga på en utrote eller på mark, som tillhört flera utrotar. Det sista nämnda synes vara fallet med roten nr 399 ingenting antyder, att Sil Ågården skulle haft någon jord i Västerplana by att upplåta till soldaten. På vad sätt stamroten i Sil lämnat vederlag till utrotarna för att de upplåtit soldattorp känner jag icke I varje fall lär detta vederlag icke ha kunna förläna Sil Ågården någon äganderätt i utrotarns torp. Icke heller torde utroten Bulltorp Lilla nr 13 ha del i del torpet till roten nr 412. Visserligen ha ett par hemman i Medelplana by haft utägar inom Västerplana skifteslag, men det står icke i lagskiftets- eller i storskifteshandlingarna, att Bulltorp Lilla skulle vara ibland dem.

Dungen, Källby den 2 februari 1933

Ö. Söderpalm

Rätt utdraget intygar

På tjänstens vägnar
Gösta Bonde

Bilaga C

Köpekontrakt

Undertecknade delägare i hemman Västerplana Storegården nr 3, Västerplana Per Törnesgården nr 11 och Västerplana Backen nr 18 i Västerplana socken försälja härmed till J. V Johansson i Västerplana Skattegården våra andelar i det till förenämnda hemman hörande soldattorpet nr 399 vid Skaraborgs regemente för en köpesumma, som beräknas efter Ett tusen tvåhundra tio (1 210:-) kronor för hela torpet och på följande villkor:

- 1) Torpet försäljes, sådant det blivit utlagt vid laga skiftet i byn, och innefattar jämväl på stamhemmanen belöpande andelar i den för soldaterna avsatta, gemensamma betesmarken med rätt att begagna de samfällda vägarna inom byn, som äro behövlige för dess brukande, men utan del i eller rätt till andra samfälligheter, förmåner eller rättigheter
- 2) Köparen äger tillträda torpet den 14 mars 1934 i då befintligt skick.
- 3) Samma dag skall han erlægga köpesumman, nämligen till friherre Wilhelm Klingspor för 2/3 mtl Västerplana Storegården 3:2 och 3:3 kronor 524:59 till greve Edvard Hamilton för 1/8 mtl Västerplana Per Törnesgården nr 11 kronor 113:20, till Hilmer Gustafsson för 1/8 mtl samma hemman kronor 113:20 samt itll Skånska Cementaktiebolaget för 1/4 mtl Västerplana Backen 18:1 kronor 196:72 eller tillsammans kronor 947:71. Återstående kronor 262:29 tillkomma köparen själv för hans 1/3 mantal Västerplan 3:4.
- 4) Säljaren bekosta soldattorpets avstyckning samt dess frigörande från in-teckningar i stamfastigheterna. De tillhandahålla och sina åtkomsthandlingar, då köparen efter erlagd likvid vill söka lagfart, men köparen får vidkännas med lagfarten förenade kostnader.

Härav äro två exemplar upprättade. Av dessa tager köparen ett, det andra förvaras för säljarens räkning på Skånska Cementaktiebolaget på Hönsäter.

Wilh. och Brita K Klingspor
fr
2/3 mtl Västerplana Storgården nr 3
Backen 18

. Danielsen
för
1/4 mtl Västerplana

Wiktor och Elsa Johansson
för
1/3 mtl Västerplana Storegården nr 3
Törnesgården nr 11

Hilmer och Hildegard Gustafsson
för
1/8 mtl Per

Edvard och Ebba Hamilton
för
1/8 mtl Västerplan Per Törnesgården nr 11

J.W. Johansson
Köpare

Disponent N. Danielsens egenhända namnteckning bevittna:

Nils Lindh
Hellekis

Evald Pettersson
Hellekis

Friherre Vilhelm Klingspors och Friherrinnan Brita Klingspors egenhändia
namnteckningar bevittna:

Ingvar Karlström
Råbäck

A. Svensson
Råbäck

Herr Viktor Johanssons och Hustru Edla Johanssons egenhändiga
namnteckningar bevittna:

Ragnvald Hult
Skattegården Västerplana

Edla Svan
Skattegården Västerplana

Herr Hilmer Gustafssons och Hustrun Hildegard Gustafssons egenhändig
namnteckningar bevittna:

Ernst Johansson
Västerplana Blomberg

August Wester
Västerplana Blomberg

Greve Edvard Hamiltons och Grevinnan Ebba Hamiltons egenhändiga
namnteckningar bevittna:

Håkan Karlsson
Blomberg

Edla Jonsson
Hjälmsäter

Köpare J. W. Johansson egenhändiga namnteckning bevittna:

Nils Lindh

I. A. Fogelqvist

Rätt avskrivet intygar
På tjänstens vägnar:

Gösta Bonde
Extra lantmätare.

Avskrivet av Lena Brodin 2002-09-01